

Premieredag for Ungebehandlernetværk

Mere end 100 mennesker var d. 27. maj 2009 samlet i Århus på Center for Rusmiddelforskning til det første møde i det nye Ungebehandlernetværk: 25 kommuner, 3 regioner, 2 døgninstitutioner for unge, Indenrigs- og Socialministeriet, Servicestyrelsen og CRF var repræsenteret med behandlere, ledere og embedsmænd.

AF MARIANNE BÆKBØL

Netværket udspringer af det Ungeforskningsprojekt, som blev omtalt i STOF nr. 12: En undersøgelse, der blandt andet indeholder en del, hvor Center for Rusmiddelforskning over en årrække vil følge 400-500 unge, der alle har været i behandling for et problematisk rusmiddelbrug. Inden for rammerne af forskningsprojektet har Center for Rusmiddelforskning påtaget sig løbende at formidle refleksioner og resultater af de indsamlede data. For at styrke etableringen af et reelt behandlernetværk har Center for Rusmiddelforskning samarbejdet med Århus Ungdomscenter, Ålborg Ungdomscenter og Centerlederforeningen om netværkets aktiviteter og opstart. Netværket er ikke forankret i Center for Rusmiddelforskning, da denne opgave ikke ligger inden for centrets virkeområde, men centret havde påtaget sig at være vært for den første netværkssamling for at bidrage til dets etablering.

Den lovgivningsmæssige ramme for ungebehandling

Kontorchef Peter Juul fra Indenrigs- og Socialministeriet var indledende oplægsholder og redegjorde for baggrunden for indførelsen af behandlingsgarantien for unge under 18 år i 2005 samt intentionerne med den. Det var et oplæg, der gav mere anledning til både smil, grin og drøftelser, end overskriften Den lovgivningsmæssige ramme umiddelbart kan indikere. Det var ikke uinteressant igen at blive præsenteret for en lov, som primært er opstået på baggrund af mediestorme. Denne gang blandt andet på grund af Ekstra Bladets gentagne, skrækindjagende sommerføljetoner om unge og deres indtagelse af rusmidler. Derefter fulgt op med et satspuljeforlig. Peter Juul gjorde meget klart, at intentionen var, at garantien først kan udløses, når det fagligt er vurderet, at den unge ikke kan profitere af noget i den lange række af almindelige, kommunale foranstaltninger for unge. Når der anlægges dette perspektiv, kan der jf. Socialministeriets beregninger findes ca. 150 unge pr. år (2008), der opfylder betingelserne for at blive behandlet i henhold til garantien. Dette tal blev diskuteret i næste oplæg af CRF-centerleder Mads Uffe Pedersen... Peter Juul mente heller ikke, at unge under 18 år selv kan forlange sig omfattet af behandlingsgarantien - dels fordi de er umyndige, og dels fordi der som nævnt jf. Serviceloven skal gennemføres en faglig vurdering af, om den unge opfylder garantien. Disse klare udmeldinger gav en del mumlen i salen...

Unge, identitet og rusmidler

Mads Uffe Pedersen indledte sit oplæg med en analyse af de foreløbige data, der er indkommet i Ungeforskningsprojektet. Disse første tal (data fra mere end 100 unge) blev koblet med nye teori- og forståelsesrammer om sammenhænge mellem unges stofbrug og identitetsdannelse. Inspireret af den danske psykolog Carsten René Jørgensen og hans bog 'Identitet' satte Mads Uffe Pedersen de indhentede ungedata fra forskningsprojektet op imod de forskellige identitetsudviklingsområder, som præsenteres i bogen. I denne behandles udviklingen af jeg-identiteten (følelsen af en kerne – 'jeg er...'), personidentiteten (at være kompetent – 'det her kan jeg?'), den sociale identitet (evnen til at være med andre, 'hvem er jeg i relation til andre') og den kollektive identitet (race, religion, nationalitet). Når de indhentede data om de unge blev sat ind i denne ramme, blev det tydeligt, at de unge meget ofte er multibelastede og truede på alle identitetsudviklingsområder. Undersøgelsen viser, at mange er angste, deprimerede, selvskadende, har selvmordstanker, og mange har også forsøgt selvmord. Både blandt drenge og piger ser man vold og kriminalitet, og især hos drengene ser man også udadreagerende adfærd. Derudover har de ofte også problemer både hjemme og i skolen, bliver mobbet og har konflikter, og meget ofte mangler de relevant støtte. Indtagelsen af rusmidler i et problematisk omfang giver mening i forhold til at dulme nogle af disse belastninger, men hindrer samtidig den unge i at udvikle sig i retning af at kunne håndtere problemerne konstruktivt. Ifølge estimater fra store undersøgelser gennemført i USA og Tyskland kunne Mads Uffe Pedersen fremvise beregninger, der anslår, at der i Danmark findes 30.-40.000 unge mellem 13-17 år, som har sociale og psykiske problemer, og af disse har 20.-21.000 et problematisk forbrug af rusmidler.

At anskue rusmiddelproblematikker hos unge isoleret - som i lovreglerne om behandlingsgarantien - er alt for snævert, hvis man skal forebygge f.eks. øget risiko for senere udvikling af alvorlige psykiske lidelser, rusmiddelafhængighed og misbrug, kriminalitet, vold, social udstødelse og marginalisering, mener Mads Uffe Pedersen. Et problematisk brug af rusmidler hos unge kan ofte betragtes som en indikator for, at der noget andet alvorligt galt, og der må derfor anlægges et helhedsorienteret perspektiv på den unge. Undersøgelsens foreløbige resultater viser også behovet for en professionel indsats, hvorfor han derefter gennemgik en række evidensbaserede metoder, der har vist sig anvendelige i misbrugsarbejde med unge. Den røde tråd i dette var de familiebaserede indsatser, der bl.a. søger at rette op på konflikthåndtering, relationer, uhensigtsmæssig adfærd osv. Andre evidensbaserede metoder er f.eks. 'den motiverende samtale', forskellige kognitive programmer o.a.

Dernæst blev en række behandlingsanbefalinger fra udenlandsk forskning i ungebehandling gennemgået. Det er forskerne Brannigan og Austin, der har udviklet anbefalingerne, hvoraf de fleste er nævnt i deres fulde længde i Leif Vind og Katrine Finkes rapport fra 2005 om 'Ambulante behandlingstilbud til unge under 18 år', som kan findes under 'Publikationer' og 'Rapporter' på CRF's hjemmeside. Anbefalingerne beskriver vigtige temaer i ungebehandling som tilgængelighed til tilbuddet, omfattende krav til udredning og visitation, relevans i tilbuddet for den unge, metoder, familieinddragelse, efterværn m.m.

Unge med dobbeltdiagnose – et praksisoplæg

Behandlere fra Århus Ungdomscenter afleverede derefter et spændende og velkvalificeret oplæg om udfordringer og erfaringer, såvel organisatoriske som behandlingsmæssige, fra tiden under og efter gennemførelsen af et to-årigt dobbeltdiagnoseprojekt. Oplægget handlede bl.a. om ansættelse af en psykiater, indførelse af nye testmetoder, flere screeninger, efteruddannelse af behandlere, udvidelse af samarbejde med børne- og ungdomspsykiatrien m.m. Treogtredive unge havde indvilliget i at lade sig screene hos psykiateren i løbet af et år, og ca. 70 % viste sig at kunne dobbeltdiagnosticeres. Et par cases understregede Ungdomscentrets tydelige glæde ved at have fået afdækket lidelser hos unge, der, alene pga. af diagnosticeringen, havde fået de rette og relevante behandlingsindsatser tilbudt, således at yderligere psykisk, fysisk og social deroute var undgået.

Det blev diskuteret fra salen, om man ikke var for fokuseret på diagnoser frem for at se på den unge som ung, men dette afviste Ungdomscentret fast. Tværtimod bruger man screeningerne og en eventuel efterfølgende diagnose til at give den unge en målrettet og individuel behandling, der adresserer alle den unges problemer, idet man ud over det psykiske naturligvis også havde fokus på rusmiddelbrug, skole og uddannelse, somatiske forhold, boligforhold osv. Ungdomscentret omfatter foruden afdelingen for misbrugsbehandling også Åben Anonym Rådgivning, intern skole m.m. Det betyder, at der er gode henvisningsmuligheder internt i systemet, ligesom samarbejdet med psykiatrien også har givet større gensidig forståelse organisationerne imellem og nemmere adgang for de unge til det psykiatriske system.

Netværkets fremtid

Dagen sluttede naturligt af med en evaluering, hvor der fra talerstolen blev efterspurgt feedback på dagens indhold og forløb samt eventuelle nye tanker og bud på netværkets fremtidige aktiviteter. Det skal nævnes, at mange deltagere på opfordring forud for netværksdagen havde indsendt sådanne overvejelser. Ønskerne rubricerede sig i fire temaer:

- 1) Undervisning: Ny viden om metoder og muligheder, temadage 1-2 gange årligt, 'best practice'-oplæg, ekspert-oplæg, dobbeltdiagnosebehandling - hvordan?
- 2) Forskning: Viden om evidensbaserede metoder, formidling af forskning på ungeområdet, dokumentation af indsatsen – hvordan?
- 3) Erfaringsudveksling: Om familiearbejde, om hvad der ikke virkede og hvorfor ikke? Udveksling af metoder, der har fokus på de unges ressourcer m.m.
- 4) Diverse andre netværksaktiviteter: Professionel sparring og socialt samvær, debat om afhængighedsbegrebet i forhold til unge under 18 år, netværk på tværs af institutioner.

Det var tydeligt under evalueringen, at dagens oplæg fra både Mads Uffe Pedersen og Århus Ungdomscenter var meget relevante og havde vakt tanker hos mange om, hvor belastede de unge, der henvender sig i misbrugsbehandlingerne rundt om i landet, er. Der blev efterspurgt netværksaktiviteter rettet mod at få mere viden om dobbeltdiagnoser, og hvordan der i praksis kan samarbejdes bedre med psykiatrien om de unge – også selvom de er i aktivt stofbrug. Der blev også fremsat ønske om et oplæg om eller undervisning rettet mod etablering af dagtilbud til unge; hvad er hensigtsmæssigt i forhold til indhold og form, hvordan organiserer man det hensigtsmæssigt? En

trede nævnte, at det ville være dejligt, hvis man næste gang, netværket mødes, gør plads i programmet til, at medlemmerne kan komme til at tale med hinanden på tværs af organisationer om relevante emner. Endvidere var der i parentes bemærket stort set lovord om dagen – 'spændende, relevante og tankevækkende oplæg, et godt initiativ' osv. Enten var alle glade og tilfredse, eller også var de utilfredse enten gået eller bare helt stille...

Ved dagens afslutning havde yderligere tre personer meldt sig til at indgå i netværkets initiativgruppe. Fem forskellige nye organisationer, der behandler unge med et problematisk rusmiddelbrug, havde udtrykt interesse for at være med til at indsamle data til Ungeforskningsprojektet og ønskede at blive kontaktet. En enkelt modig person havde meldt sig som interesseret i at undervise/varetage nogle af de indkomne ønsker, bl.a. som vært ved en workshop om forældrearbejde. Alt dette betyder, at netværket er godt hjulpet på vej i sin etableringsproces. Nu mangler en forankring af netværket i en bæredygtig organisation. Hvem vil 'eje' det? Dette spørgsmål blev vendt flere gange i løbet af dagen og indtil videre ser det ud til, at Socialministeriet måske vil se på sagen... Den nyudvidede initiativgruppe mødes snart, de næste skridt i etableringen vil blive besluttet, og aktiviteter ud fra deltageres ønsker vil blive søgt gennemført i videst muligt omfang.

Der er stadig plads til deltagere i Ungeforskningsprojektet. Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til Marianne Bækbøl, tlf. 89 42 69 44, mail. mb@crf.au.dk

FORFATTER

MARIANNE BÆKBØL

PROJEKTKOORDINATOR PÅ CRF

LITTERATUR

Vind, L. & Finke, K.: Ambulante behandlingstilbud til unge under 18 år med misbrugsproblemer. Center for Rusmiddelforskning. 2005.

Brannigan, R., Schackman, M.F. & Millman, R.B.: The quality of Highly Regarded Adolescent Substance Abuse Treatment Programs – Results of an In-depth National Survey. Archives og Pediatrics & Adolescent Medicine Vol. 158, pp:904-909. 2004.

Austin, A. M., Macgovan, M.J. & Wagner, E.F.: Effective Familybased Interventions for Adolescents with Substance Use Problems: A Systemic Review. Research on Social Work Practice Vol. 15, No. 2:67-83. 2005.

Jørgensen, C.R.: Identitet. København. Hans Reitzels Forlag. 2008.

På vej: Ungeantologi fra Center for Rusmiddelforskning: Unge, rusmidler og sociale netværk. Forventes at udkomme sidst i 2009 eller i begyndelsen af 2010.